

Audítorm o družstvách

Právne princípy fungovania družstiev je nevyhnutné poznať i pre správny výkon auditu. Uvedomila si to aj Slovenská komora audítorov, Územná sekcia Košice.

Správou audítora sa potvrdzuje nie len správnosť vykázaného stavu majetku a záväzkov zákonom určených subjektov, ale aj ich finančná situácia. Nesprávne alebo neúplné vyhotovenie audítorskej správy, ktorá je považovaná za verejnú listinu, môže mať vážne následky, a to od ovplyvnenia ekonomického správania tretích subjektov, až po rozsiahle finančné, či majetkové škody. Inak tomu nie je ani v prípade družstiev.

Družstvá neznámou

Väčšina auditov na Slovensku sa bezpochyby týka obchodných spoločností. Iné subjekty, medzi ktoré patria i družstvá, nie sú pre audítorov pravdepodobne rutinou. Aj v kontexte so svojpomocnou či neodbornou právnou i účtovnou praxou družstiev, je ich audit plný rizík aj otáznikov.

Pandorinu skrinku nejasností sa nebála otvoriť Slovenská komora audítorov, Územná sekcia Košice. Tá v záujme skvalitnenia práce svojich členov zorganizovala na posledný aprílový deň seminár k problematike poľnohospodárskych družstiev. Právny pohľad na družstvá poskytol audítorm expert Daniel J. Kratky. Účtovné špecifiká družstiev ozrejmil viceprezident Slovenskej komory audítorov pre sústavné vzdelávanie a predseda Územnej sekcie Košice Ing. Štefan Fabian, PhD. Ich informácie v praxi zužitkuje viac ako 50 účastných audítorov.

Veľký záujem pritom vzbudili témy ako základné imanie, vyrovnací podiel, rozdelenie zisku v družstvách, či večne problematické družstevné podielnícké listy (DPL).

Nie je imanie, ako imanie

Základné imanie družstiev je pre audítorov veľká téma. Správa sa totiž aj účtovne inak, ako základné imanie v obchodných spoločnostiach, kde sa suma základného imania vždy zhoduje s tým, zapísaným v obchodnom registri. V družstvách sa základné imanie mení najmä v závislosti od zmeny počtu členov družstva. Audítori teda musia brať v úvahu, že k zníženiu základného imania v družstvách dochádza predovšetkým bez rozhodnutia členskej schôdze. Tzv. zapisované základné imanie, ktoré poznáme iba u družstiev, je pritom len číslo v obchodnom registri definujúce aké bolo základné imanie družstva v čase jeho založenia a nemá ďalšie využitie. Musí sa znížiť vtedy, ak základ-

Prednášku Daniela J. Kratkeho v praxi zužitkuje viac ako 50 audítorov.

né imanie klesne pod jeho výšku. Inak nie je ani pri audite potrebné sa ním zaoberať.

(Ne)vyrovnané účty

S témou vyrovnacieho podielu sa audítori stretávajú relatívne často. V ich očiach ide o záväzok družstva voči bývalému členovi. Bohužiaľ často krát neúčtovaný alebo zle účtovaný, čo do výšky aj splatnosti. Tieto nároky pritom môžu predstavovať zásadné sumy, keďže sa vypočítavajú z čistého obchodného imania družstva. Z právneho a následne aj účtovného pohľadu sa tu stretávame s niekoľkými zásadnými problémami, ktoré majú presah na audítorskú činnosť. Ide predovšetkým o spôsob výpočtu, formu úhrady a splatnosť vyrovnacieho podielu. Ak napríklad identifikujú audítori v stanovách vyrovnací podiel počítaný inak ako z čistého obchodného imania, právo družstva rozhodnúť o spôsobe výplaty vyrovnacieho podielu v peniazoch alebo naturáliách, či splatnosť vyrovnacieho podielu nad 4 roky, musia pri audite brať do úvahy neplatnosť takéhoto ustanovenia stanov a automatickú aplikáciu zákonného znenia.

Ak deliť, tak všetkým

Na rozdiel od obchodných spoločností, člen družstva nemá zo zákona automaticky právo podieľať sa na zisku družstva. Zákon totiž predpokladá, že sa so ziskom družstva môže naložiť aj inak, ako rozdelením medzi jeho členov. Spôsob naloženia so ziskom družstva tak musia najprv zdefinovať stanovy. Družstvám to dáva široké možnosti použitia zisku. Ak však audítori neidentifikujú v stanovách medzi

členskými právami a povinnosťami, že člen má právo sa podieľať na zisku družstva, mali by považovať jeho prípadné vyplatenie členom za plnenie bez právneho titulu obdobne, ako keď sa vyplatí dividenda v akciovej spoločnosti bez toho, aby akcionári na ňu vznikol nárok. Navyše, transformačný zákon zaväzuje družstvá, aby pri rozdeľovaní zisku medzi členov rozdelili pomerne takú istú časť aj medzi vlastníkov družstevných podielníckych listov. Aj to majú brať audítori v úvahu pri posudzovaní účtových výkazov.

DPL a majetkové podiely

Audítori sa pravidelne stretávajú s tým, že družstvá účtujú o majetkových podieloch a zároveň o DPL. Tento stav je však právne neprípustný. Majetkové podiely totiž dnes už neexistujú, keďže momentom vydania DPL zo zákona zanikli. Dnes už môže družstvo účtovať len o družstevných podielníckych listoch (bez ohľadu na to, či ich pripísali alebo nepripísali na majetkový účet v CDCP oprávnenej osobe). Aj družstevné podielnícké listy ako také vyvolali mnoho ďalších otázok audítorov, napríklad k vkladu DPL do základného imania družstva, k ich nadobúdaniu, ako aj nakladaniu s nimi, ktoré prednášajúci v diskusii zodpovedali. Tandem odborníkov poskytol účastníkom základné informácie, ktoré sú nevyhnutné pre správny výkon auditu poľnohospodárskych družstiev. Zdá sa teda, že najvyšší počet audítorov fundovaných na poľnohospodárske družstvá, nájdete aktuálne v Košiciach.

M.M.